

ZA ADELAIDOU REYESOVOU (1930–2021)

24. srpna 2021 zemřela ve svém bytě s úchvatným výhledem přes řeku Hudson na newyorský Manhattan významná etnomuzikoložka Adelaida Reyesová. Bylo jí 91 let. Protože měla blízko k Praze i specificky k Fakultě humanitních studií UK, je na místě si ji připomenout.

Narodila se 25. dubna 1930 ve filipínské Manile do lékařské rodiny. Její vzdělání – od raných let anglofonní, což vysvětluje nesmírně bohatý a kultivovaný slovník jejích publikací – obsahovalo i důkladnou průpravu hudební, která vedla ke studiu hudby na manilské St. Scholastica's College. Tam se připravovala na dráhu koncertní klavíristky a profesorky hudby. V koncertní kariéře jí však zabránily zdravotní důvody, a tak se vedle výuky začala věnovat i hudební žurnalistice v *Philippine Evening News* a *The Manila Daily Bulletin*. Jako hudební kritička si získala pozornost americké Rockefellerovy nadace, díky níž se mohla i se svými dvěma dětmi přestěhovat do New Yorku. Protože na přelomu šedesátých a sedmdesátých let nebyla ještě ustavena hudební žurnalistika jako univerzitní studijní program, vybrala si Columbijskou univerzitu, kde bylo možné kombinovat různé obory. Tam vystudovala filosofii (MA) a muzikologii (Ph.D.), kterou absolvovala dizertací *The Role of Music in the Interaction of Black Americans and Hispanos in New York City's East Harlem* (1975). Tato práce byla doslova zjevením. Jednak – v době, kdy se většina etnomuzikologů (podobně jako jejich kolegů z oblasti sociokulturní antropologie) vydávala na své výzkumy na jiné kontinenty – Reyesová nalezla vzrušující výzkumný terén doslova v sousední čtvrti. Za druhé pak viděla podstatu výzkumu nikoli v popisu statických jevů, ale ve snaze porozumět interakcím. Adelaida Reyesová tu položila jeden ze základních kamenů urbánní etnomuzikologie, za jejíž nestorku byla později považována (viz např. Hemetek – Reyes, eds.: *Cultural Diversity in the Urban Area*, Wien 2007). Kromě toho se v její harlemské disertaci naplno odhaluje to, co ztělesňuje celé její dílo a vyjadřuje formulace v jednom z jejích posledních textů: „*Do not be afraid to step out of the mainstream. The margins are often the playground of challenge and innovation.*“

Toto přesvědčení naplňuje i kniha *Songs of the Caged, Songs of the Free: Music and the Vietnamese Refugee Experience* (Temple UP 1999), která je výsledkem desetiletého (1983–93) nesmírně systematického, velkoryse pojatého terénního i archivního výzkumu života vietnamských emigrantů, tzv.

boat people, a hudby v něm, přesněji v jednotlivých jeho fázích (právě ono soustředění se na proměňující se podoby hudby vietnamských migrantů i její funkce je tu oním vystoupením z mainstreamu). Stala se zásadní publikací nejen pro ty, kdo se zabývají hudbou v kontextu migrace, ale jako příklad výzkumné i formulační preciznosti je čtena jako vzorová publikace v etnomuzikologických kurzech po celém světě. Autorčin důraz na kategorii *forced migration* a její odlišení od *voluntary* ji zařadily – spolu s jejími příspěvky ke studiu hudby menšin – k významným teoretikům etnomuzikologie.

Zatímco *Songs of the Caged* otevírají většině čtenářů neznámý hudební svět, útlý svazek *Music in America* (Oxford UP 2005) z řady Global Music Series ukazuje novým způsobem svět v mnohém známý, a přece viděný nově. Reyesová tu – vybavena bohatými kulturními znalostmi – zasazuje Gershwinovu *Kubánskou předeheru*, americkou hymnu nebo písně amerických indiánů do vzorce, odhalujícího americkou identitu, zrcadlenou v hesle *E pluribus unum*.

Většinu svého profesionálního času až do formálního penzionování v roce 1997 byla Adelaida Reyesová profesorkou na New Jersey City University. Zároveň ale působila jako hostující profesorka na dalších univerzitách, zejména na mateřské Columbia University. Od devadesátých let byla víc a víc aktivní i ve stavovských organizacích – Society for Ethnomusicology, European Seminar in Ethnomusicology i International Council for Traditional Music, kde byla od roku 2000 zapojena zejména ve skupině Music and Minorities. Díky poslední jmenované platformě jsme se také na počátku nového tisíciletí sprátelily, takže se Adelaida, přáteli nazývaná Dely, nejen účastnila konference *Music and Minorities* v Praze 2008, ale její podpora stimulovala účast světové etnomuzikologické elity v komorním kolokviu *Theory and Method in Urban Ethnomusicology (Lidé města 14, 2012, 2)*. Na počátku druhé dekády nového tisíciletí jsme ji zažili jako vyučující (a také jako členku ediční rady anglického vydání *Lidí města / Urban People*) i na Fakultě humanitních studií UK, což byla mimochodem kromě Oxfordu jediná evropská univerzita, kde opakovaně působila. Mohli jsme tak zažít to, co oceňovali všichni její studenti i kolegové a co tvořilo základ neopakovatelného kouzla její osobnosti, totiž kombinaci vřidnosti a empatie, a zároveň diamantově ostrého intelektu, realizovaného mimo jiné neúplatností kritického hodnocení. V Adelaidě jsme poznali mimořádně integrální osobnost, kterou přesně charakterizoval její kolega Steven Blum výrokem „*Everyone loves her – for obvious reasons.*“

Přátelství s Dely i jejího profesionálního zapojení na naší fakultě jsem si velice cenila. Pořád je pro mne trochu překvapivé, že i ona si cenila své „pražské kapitoly“. Ve svém oficiálním životopise uváděla Univerzitu Karlovu několikrát. A že s Prahou byla také asociována, se projevilo i teď, když zemřela: několik kolegů z celého světa mi vyjadřovalo cosi jako soustrast: „Budete ji v Praze postrádat, že?“ To je pravda: je nám smutno a budeme Dely postrádat. Ale zanechala v nás příkladný obraz člověka i vědce. Za to jsme jí já i ti, kdo ji tu znali, opravdu vděční.

Zuzana Jurková

Zuzana.Jurkova@fhs.cuni.cz